

Over sport, toegankelijkheid en bruikbaarheid

Filip Coussée

Uit De Marge,
UGent

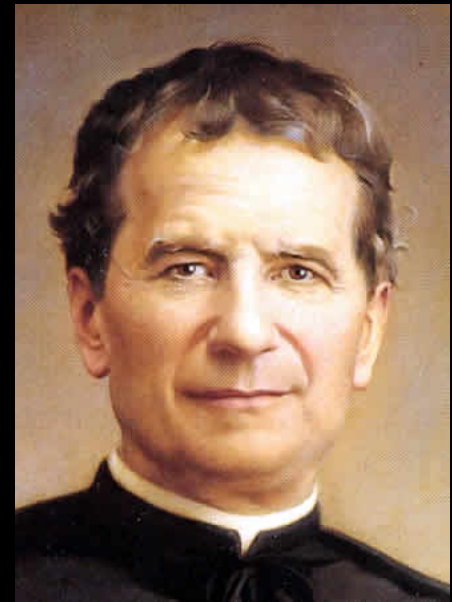
Inhoud

1. Geschiedenis van ontoegankelijkheid
2. Onbruikbaar en on(be)grijpbaar
3. Dertien drempels tussen droom en daad
4. Perspectieven op breder jeugdsportbeleid
5. Concrete stappen?

1. Hoe het sportverenigingsleven ontoegankelijk werd

- Patronaten en studentenbeweging
- Patronaten en sportverenigingen voor en van studerende jeugd en de burgerij?
- De eerste 'sociaalpedagogische' werkvormen waren:
 - Doelgroepspecifiek
 - Een mix van sport, cultuur, studie en openluchtlevens

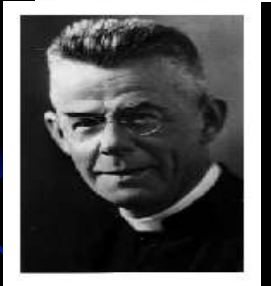
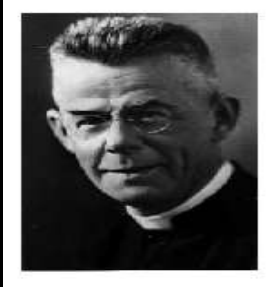

1. Hoe het sportverenigingsleven ontoegankelijk werd

- Differentiatie en specialisatie:
 - School, sport- en cultuurverenigingen
 - Sportclubs verzelfstandigen, depedagogiseren en desocialiseren
- Arbeidersjeugdbeweging vs scouting

1. Methodisch of doelgroepgericht?

- weet jij dat jonge arbeiders en arbeidsters problemen en noden hebben, die hun gans eigen zijn?
- *ik ken alleen maar jonge mensen, geen jonge arbeiders of arbeidsters, ik wil wilskrachtige mannen vormen.*
- weet jij hoe jonge arbeiders moeten leven in een fabriek, en door het arbeidsmidden beïnvloed worden? Hoe kunnen wij hen helpen daar niet alleen goed te blijven, maar er zelfs een positieve invloed uit te oefenen?
- ik ken het arbeidsmidden niet!*

1. Jeugdbeweging wordt de methode van jeugdwerk

- Karel Dubois: van AKVS naar KSA
- Cardijn: van Jonge Werkman naar KAJ
- Jef Cleymans: van patronaten naar chiro
- Anton Tesarek: van socialistische Jonge Wachten naar Rode Valken

1. Mainstreaming of hoe het jeugdwerk ontoegankelijk werd

- *In de padvinderstuin werd er veel gegrasduind in de richting van meer actief jeugdwerk. Wij verwijzen naar de omvorming der patronaten tot Chiro-jeugd en de strekking tot jeugdbeweging die in sommige afdelingen van KSA tot uiting kwam. Wij verwijzen anderszins naar de vernieuwing in het VVKS die er in bestond de oorspronkelijke padvinderij als spel en als individuele vorming tot een synthese te vervolledigen met elementen uit verschillende ideologische jeugdbewegingen. Deze verruiming, die tot gelijkaardigheid geleid heeft, heeft als keerzijde van de medalie, geschaad aan de verscheidenheid en dus aan de greep op de massa. (Vanhaegendoren, 1950:43)*

2. Waarom de sportvereniging onbruikbaar is

- voor een deel van de jeugd
- dat 'gemarginaliseerd' werd door het sport(verenigings)beleid
- en dat nu via doorstromingsdiscours en toeleidingsobsessie toegeleid wordt naar het centrum,
- maar zonder de nodige ondersteuning te vinden in het centrale, 'reguliere' aanbod (met de *sportvereniging* als kern).

// met
jeugdverenigingsleven?

3. Dertien Drempels tussen Droom en Daad

1. Cultuur Vlaamse verenigingsleven (niet beperkt tot etnisch-culturele verschillen)
2. Mobiliteit, vooral als het gaat over kinderen
3. Gebrek aan vertrouwen en vertrouwdheid
4. Gebrek aan vertrouwelijkheid
5. Gebrek aan institutionele competenties bij bestuurders, gebrek aan vrijetijdscompetenties bij maatschappelijk werkers
6. Draagkracht en overbevraging

Dertien Drempels tussen Droom en Daad

7. tijdsgebrek en gebrek aan vrijwilligers om 'afvallingsrace' te stoppen
8. gebrek aan financiële middelen
9. andere bezigheden
10. bruikbaarheid en begrijpbaarheid, voor ouders en voor kinderen
11. het gevoel er niet bij te horen (bv. gebrek aan allochtone leiders- of brugfiguren)
12. gebrek aan informatie
13. organisatie- en planningscapaciteiten

3. Overheen drempels?

- Sensibilisering bij **rekrutering** van leden
- Sensibilisering bij **motivering** van leden
- Kennis van de mogelijke **ondersteuningskanalen**
- **Outreachend** werken
- Aanspreken van **ouders**
- **Op proef**
- **Netwerking**
- Ondersteuning vanuit de **lokale gemeenschap**
- Ondersteuning vanuit de **overheid**
- **Interne vorming**
- **Externe vorming**

4. Nood aan een breder jeugdsportbeleid

- Niet iedereen gaat over de drempel, wordt “geregulariseerd”, zelfs niet bij een laagdrempelige sportvereniging. Kinderen en jongeren zijn te verschillend om laagdrempelig te zijn voor iedereen.
- Jeugdwerk en cultuur worstelen vaak met dezelfde problemen balancerend tussen een *verenigingsbeleid* en een *voorzieningenbeleid*.
- Overheid komt “corrigerend” tussen, maar analyse faalt vaak (geen maatschappelijke analyse) en opstelling is neutraal (a-pedagogisch).

4. Perspectieven voor een breder jeugdsportbeleid

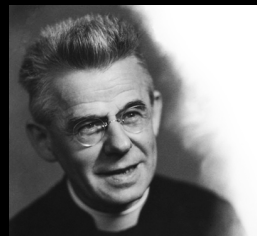
- Ook dat is jeugdbeleid: hefboomen in onderwijs en hulpverlening
- Switchen en uitwisselen, met jeugdwerk, maar ook met huisvesting, tewerkstelling, cultuur, ...
- Sociaal pedagogische handelingsRUIMTE
- In wijken en deelgemeenten kan een buurtgerichte aanpak adequater zijn dan een 'sportaanpak'.

4. Perspectieven voor een breder jeugdsportbeleid

- Vertrekken van waar jongeren zijn (letterlijk en figuurlijk!)
- Wat hebben jongeren nodig?
 - Een omgeving waar ze dingen kunnen ervaren die ze niet elders kunnen ervaren en waar ze zich toch thuis voelen (niet noodzakelijk uit te drukken in bakstenen)
 - Continuïteit, vertrouwen en onvoorwaardelijkheid
 - De brug met andere levensdomeinen (vaak als correctie op ongelijkheid die gecreëerd wordt door marktdenken)

5. Hoe concreet te werk gaan?

- Geen blauwdruk
- Drie cycli die door elkaar heen lopen, maar wel analytisch te onderscheiden zijn
- Zien:
 - Welke kinderen en jongeren zijn maatschappelijk kwetsbaar? Waar wonen ze? (zie ook K&G en SSP)
 - Waar gaan ze naar school? Hoe gebruiken ze de openbare ruimte? Hoe gebruiken ze het bestaande aanbod? Hebben ze een aanspreekpunt?

5. Hoe concreet te werk gaan?

- Oordelen:
 - Welke problemen zijn er? Wie heeft problemen? Wie veroorzaakt problemen? Wie definieert problemen?
 - Wat kunnen we doen om deze kinderen en jongeren te ondersteunen? Hoe komen we nu tussen en is dat wat we moeten/kunnen doen?
- Handelen:
 - Gedragen analyse nodig van binnenuit en zoveel mogelijk vanuit perspectief gasten: actie-onderzoek – gesprekken die peilen naar beleving jongeren en ‘sociaal’ werkers (zie Asse, Heist-op-den-Berg, Kortrijk)
 - Analyse is duidelijk, actieplan nog niet: Aansluiting zoeken bij die kinderen en jongeren voor wie het aanbod moeilijk bereikbaar is. Bv. via jeugdopbouwwerk als brug (cf. Zelzate, Zele, Aalst, Dendermonde)

5. Concrete maatregelen

- *Busvervoer* – de speelpleinbus? de schoolbus?
- *Systeem van reservaties* – sportkampen
- *Outreaching werken*
 - buurtsport, 'Buurt in Beweging' en andere initiatieven die inspelen op het verschil tussen gedisciplineerd sporten en lossere spelen (of gewoon '*leren spelen*')
 - Schoolsport, sport na school, kennismakings- en proefsessies
- *Procesmatig ondersteunend werken* (via brugfiguren)
 - Trajectbegeleiding voor jongeren
 - Vorming en procesbegeleiding voor clubs (stoppen afvallingsrace, omgaan met nieuwe doelgroepen, omgaan met ouders, omgaan met conflicten, groepsdynamica, ...).
- Altijd combinatie van verenigingsleven en voorzieningenbeleid

“We make the road
by walking”

(Paolo Freire and Myles Horton)